

Županijsko Natjecanje iz povijesti

12. ožujka 2021.

četvrti (IV.) razred

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

	68

Upute natjecateljima **koji ispit rješavaju na stolu**

1. Ispit rješavaš 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita trebaš pazljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Nakon što ispuniš listić sa zaporkom spremi ga u kovertu.
4. Istu zaporku s listića napiši i na prvu stranicu ispita.
5. Ispitne zadatke pazljivo pročitaj.
6. Pazljivo slijedi upute u zadatku.
7. Rješenja upisuj na za to predviđena mjesta u ispitu.
8. Odgovore ne smiješ pisati velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Županijskog povjerenstva
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka (natjecatelj) imaš pravo uvida u ispit te pravo na pisanu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)

2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

I. U sljedećim zadatcima ponuđene su četiri tvrdnje od kojih su dvije točne.

1. Pročitaj tvrdnje i zaokruži slovo ispred onih koje smatraš točnima.

- a) Na čelu Vrhovnog štaba Narodnooslobodilačkih partizanskih odreda bio je Josip Broz Tito, a na čelu Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske bio je Vladimir Nazor.
- b) Jesse Owens se proslavio u atletici, a David Livingstone otkrićem Viktorijinih slapova.
- c) Japan je uspješno osvajao Pacifik sve do bitke kod Midwaya, a Italija Mediteran sve do bitke kod Galipolja

	2
- d) Članovi Hrvatskog sokola bavili su se tjelovježbom, a sudionici Davis Cupa natjecali su se u stolnom tenisu.

2. Pročitaj tvrdnje i zaokruži slovo ispred onih koje smatraš točnima.

- a) Bitka kod Staljingrada jedna je od prekretničkih bitaka Drugog svjetskog rata.
- b) U razdoblju od 1935. do 1942. njemačko-sovjetski su odnosi bili kontinuirano neprijateljski.

	2
- c) Prva žena koja je dobila Nobelovu nagradu bila je Maria Sklodowska-Curie.
- d) Liga naroda pozdravila je talijansku okupaciju Etiopije.

3. Pročitaj tvrdnje i zaokruži slovo ispred onih koje smatraš točnima.

- a) Posljedica Velike gospodarske krize koja je izbila 1929. bio je porast ugleda radikalnih stranaka, kao npr. Nationalsocijalističke radničke stranke.
- b) Posljedica Lateranskih sporazuma iz 1929. nije bila međusobno priznanje Italije i Svete Stolica.
- c) Posljedica fašističke vladavine u Istri nije bila uredba o promjeni hrvatskih imena i prezimena u talijanska.

	2
- d) Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac u svojim je propovijedima osuđivao rasizam.

II. Pozorno pročitaj zadatke i riješi ih prema navedenim uputama.

4. Zaokruži slovo uz dvije odrednice koje su se promijenile u razdoblju od 1920. do 1930.

- a) vođa Indijskog nacionalnog kongresa
- b) utemeljena radio postaja Zagreb
- c) vođa Sovjetskog saveza
- d) pravo glasa za žene u Hrvatskoj

	2

8. U sljedećem zadatku ponuđene su bitke koje su imale značajne posljedice za daljnji tijek ratovanja na navedenim bojištima. Poveži bitku s bojištem upisivanjem odgovarajućeg slova na praznu crtu.

_____ bitka kod El Alameina	A. Afričko bojište	D. Zapadno bojište
_____ bitka za otok Guadalcanal	B. Pacifičko bojište	E. Sjeverno bojište
_____ bitka kod Kurska	C. Istočno bojište	F. Balkansko bojište
_____ bitka kod Dunkerquea		

	4

IV. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć izvornog povijesnog teksta.

9. Pozorno pročitaj izvorni tekst autora Wernera Kellera i odgovori na pitanja

“U noći 9. na 10. studenoga ... došlo je do “spontanih” protužidovskih izgređa, kojima su se na čelu nalazili ljudi iz jurišnih odreda. Njemačka je postala poprištem pravog pravcatog pogroma: posvuda su zapaljene sinagoge. Dok je gotovo šest stotina bogomolja, a uz to još i židovske općinske kuće i kapelice na grobljima, nestajalo u dimu i pepelu, smeđokošuljaški je ološ razarao židovske dućane i robne kuće. Napadane su i židovske kuće, a njihovi stanovnici protjerani iz stanova i zlostavljani. Otprilike 30.000 ljudi odvučeno je u koncentracione logore. Razaranja su poprimila potresne razmjere: U toku ozloglašene Kristalne noći bez ikakva je razloga uništeno židovsko vlasništvo u vrijednosti više milijuna reichsmaraka... Čitav se civilizirani svijet zgrozio nad tim činom, val ogorčenja prolio je inozemnim tiskom. U samoj Njemačkoj ništa se nije pomaklo, nije se začuo nijedan glas koji bi se javno osudio izreći osudu ovih zločinačkih djela.

- A. Koje se godine dogodio događaj opisan u tekstu?

	1

- B. Kakva je autorov stav o događajima koje opisuje?

	1

- C. Napiši puni naziv (na hrvatskom jeziku) dviju paravojsnih nacističkih postrojbi koje su sudjelovale u navedenim zločinima?

	2

10. Pozorno pročitaj ulomak iz razgovora predsjednika T. W. Wilsona i G. Clemenceaua i odgovori na postavljena pitanja.

„Wilson: U budućnosti ne strahujem toliko od ratova koji će izbiti zbog tajnih urota vlada, nego od ratova izazvanih nezadovoljstvom naroda. (...) Naša bi najveća pogreška bila dati Njemačkoj razloga zbog kojih bo mogla jednog dana težiti osveti.

Clemenceau: Nemojte vjerovati da će načela pravde, koja bi zadovoljila nas, zadovoljavati i Nijemce. (...)

A. Tijekom koje mirovne konferencije se odvio navedeni razgovor i koje je godine zaključen posebni mirovni sporazum s Njemačkom?

	2

B. Navedi najmanje dva razloga zašto sugovornici strahuju od nezadovoljstva njemačkog naroda?.

	2

11. Pozorno pročitaj ulomak povijesnog izvora koji govori o pokretanju sustavne skrbi o ratnim invalidima u Hrvatskoj tijekom i nakon Prvog svjetskog rata.

„Svrha ortopedskoga zavoda i invalidske škole tako je velika i znamenita stvar, da će svatko koji je pravi domoljub, rado ići na ruku ovakvome osakaćenome junaku, da ga potakne i pomogne u polučanju te svrhe i da ga tako oslobodi od poniženja. Mislim na ono poniženje, što se prije dešavalo ratnim bogaljima, kad su urešeni ratnim odlikovanjima i kolajnama morali obilaziti sajmove i prošteništa s guslama ili orguljicama u ruci, te zavisjeti o milosti dobrih i milostivih ljudi! Ne daj Bože, da bi i poslije ovoga rata bilo u našem narodu toliko prosjaka bogalja, koliko ih je za svoj dom i kralja izgubilo ruku ili nogu! I ti osakaćeni naši junaci neka budu sposobni za nezavisnost i poštenu rad, jer je bolje biti svoj, pa makar kljast i hrom, nego zdrav i čila tijela a tuđa prikripina!”

A. Na koji su način, prema autoru teksta, u „prijašnjim vremenima“ ratni invalidi osiguravali sredstva za život?

	1

B. O kakvoj se vrsti pisanog povijesnog izvora radi s obzirom na vrijeme njegova nastanka?

	1

12. U sljedećem zadatku pažljivo pročitaj povijesne izvore s početka 20. stoljeća koji govore o položaju žena u društvu i odgovori na postavljena pitanja.

Prvi tekst

„Kaiseru Wilsonu, sjećate li se kako ste suosjećali s jadnim Nijemcima jer nemaju demokraciju? Dvadeset milijuna američkih žena nema demokraciju. (...)“

Drugi tekst

„Dvadesetog prosinca gospođice Selina Martin i Leslie Hall uhićene su u Liverpoolu i zatvorene su na tjedan dana, žalba im je bila odbijena. Odbile su se pokoriti zatvorskom redu te su stupile u štrajk glađu. Uprava zatvora zaprijetila im je prisilnim hranjenjem.“

A. Kako se naziva pokret čije su članice djelovale na način opisan u povijesnim izvorima?

	1

B. Koje je specifično temeljno demokratsko pravo tražila prosvjednica koja se američkom predsjedniku obratila riječima iz prvog teksta?

	1

VI. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć slikovnih priloga i tablica.

13. Pažljivo promotri sliku, pročitaj prijevod teksta i pojašnjenje, pa odgovori na pitanje.

A. Navedi ime i prezime britanskog premijera prikazanog na karikaturi?

	1

B. Što misliš, zašto je osoba na slici prikazana kao pas čuvar britanske zastave?

„Držeći crtu (obrane)“

	1

14. Pozorno pogledaj fotografiju poštanske marke s likom geologa Alfreda Wegenera i odgovori.

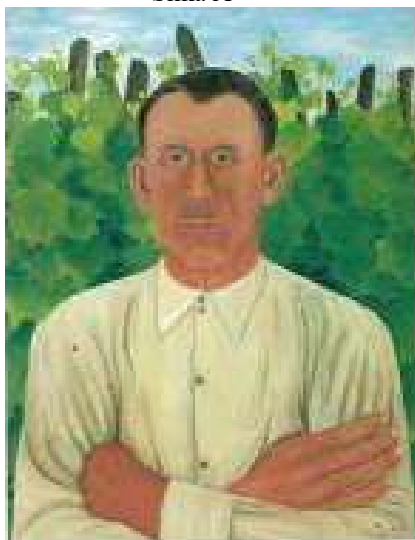

	1

Kako se zove revolucionarna teorija za koju je zaslužan znanstvenik na slici, a na koju ukazuje i geografski prikaz?

15. Pažljivo promotri autoportrete Mirka Viriusa i Miroslava Kraljevića i navedi nazive likovnog pravca, tj. slikarske škole, kojoj pripada svaki od njih.

Slika A

Slika B

A. _____

B. _____

	2

16. Pozorno pogledaj fotografiju, a zatim odgovori na pitanja.

A. Kako se naziva mjesto masovnog stradanja obilježeno spomenikom prikazanim na fotografiji?

	1

B. Pripadnici kojeg su naroda u najvećem broju nastradali na lokaciji prikazanoj na fotografiji?

	1

17. Tablica prikazuje kretanje udjela nepismenog stanovništva na cjelokupnom teritoriju današnje Republike Hrvatske. Koristeći se podacima iz tablice, izračunaj tražene podatke.

Popisna godina	Postotak nepismenih
1880.	77
1890.	69
1901.	58
1911.	48
1921.	39
1931.	34
1948.	15

	1

A. Između koje dvije popisne godine je došlo do najvećeg pada udjela nepismenih na teritoriju današnje Hrvatske?

	1

B. Zašto se tijekom prve polovice 20. stoljeća neprestano smanjivao postotak nepismenih?

VII. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć lente vremena i slikovnih priloga

18. Kronološki poredaj one događaje koji su se zbili tijekom Drugog svjetskog rata tako što ćeš upisati odgovarajuće slovo u praznine na priloženoj lenti vremena.

A. osnutak NDH

B. japanski napad na Havaje

C. osnutak AVNOJ-a

D. zločin u Katynskoj šumi

	4

19. Upisivanjem odgovarajućih slova na prazne crte poveži događaje s odgovarajućom godinom na lenti vremena.

1917.	1918.	1925.	1928.	1930.	1931.	1935.	1940.	1941.	1943.
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J

_____ održana prva zajednička konferencija čelnika SAD-a, SSSR-a i V. Britanije

_____ Carska Rusija proglašena republikom

_____ kralj Aleksandar Karađorđević samovoljno nametnuo ustav

_____ umro Stjepan Radić

_____ prvo svjetsko nogometno prvenstvo u Urugvaju

_____ Vidkun Quisling pomaže njemačkoj vojsci u okupaciji svoje države

	6

20. Pozorno prouči prikazanu slijepu kartu i odgovori na priložena pitanja.

- A. Kojim je brojem na **karti** označena država koja je Rapallskim ugovorom, između ostalog, izgubila i otok Cres?
-
- B. Kojim je brojem na **karti** označena država u kojoj je u ožujku 1919. uspostavljena privremena Sovjetska republika na čelu s Belom Kunom?
-
- C. Kojim je brojem na **karti** označena država koja je 1923. prestala biti monarhija i proglašena republikom?
-

	3

21. Pozorno prouči prikazane slijepe karte i odgovori na priložena pitanja.

Karta 1

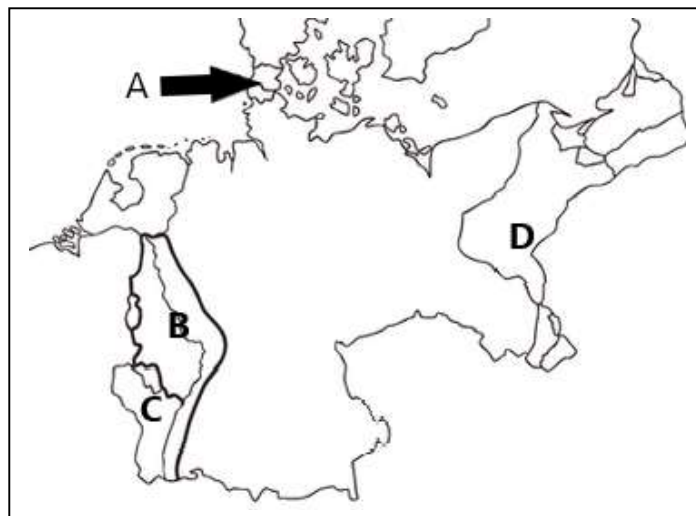
Karta 2

A. Navedi mjesec i godinu potpisivanja sporazuma kojim je formirana banovina koja je na karti 1 označena brojem 2.

B. Koje su godine potpisani Rimski ugovori prema kojima je područje označeno slovom A na karti 2 prepušteno Italiji?

C. Kojim je slovom označeno područje na karti 2 u okviru kojeg se nalazio koncentracijski logor na Molatu?

22. Pozorno prouči kartu i odgovori na pitanja.

A. Kako se zove država kojoj je 1920. priključen sjeverni dio Schleswiga, označen slovom A?

B. Treći Reich zaposjeo je 1936. godine zauzeo područje označeno slovom B, navedi godinu kada je to područje bilo privremeno oduzeto Njemačkoj?

C. Koje je godine Treći Reich pripojio područje označeno slovom C?

	3

23. Pozorno pročitaj tekst, promotri slikovni prilog i odgovori na pitanje.

Prije 112 godina, Pokuplje je zadesio razorni potres, magnitude oko 5,8 po Richteru. Dogodilo se to svega 40-ak km jugoistočno od Zagreba, na granici s Banovinom. Međutim, iz perspektive seizmologa, taj je potres postao najpoznatiji potres na svijetu, i to zahvaljujući znanstveniku prikazanom na slici. Naime, on je zahvaljujući tom potresu otkrio granicu Zemljine kore i plašta.

Kako se naziva granica (ploha, diskontinuitet) između Zemljine kore i plašta nazvana po osobi opisanoj u povijesnome izvoru?

	1

24. Pažljivo promotri slikovne priloge i odgovori na postavljena pitanja.

slika 1.

slika 2.

slika 3.

	3

A. Navedi ime i prezime prve hrvatske dječje glumačke zvijezde prikazane na slici 1.

B. Kako se prezivaju dvojica braće zaslužnih za prve filmske projekcije u povijesti. 2.

C. Navedi ime i prezime djevojčice na slici 3, čiji je potresan dnevnik postao nezaobilazan dio lektire.

25. Pozorno promotri fotografije i odgovori na pitanja.

Slika 1.

Slika 2.

A. Navedi ime i prezime američkog izumitelja prikazanog na slici 2. koji je bio poslodavac, ali i suparnik izumitelju na slici 1.?

	1

B. Kakvu je električnu struju zagovarao naš izumitelj prikazan na slici 1.?

	1